

Riikkaorganisašuvvna Same Ätnam (RSÄ)
Rijjkaorganisašjávnná Same Ätnam
Rijhke-äärganisašjovnem Same Ätnam
Riksorganisationen Same Ätnam
National Association of Samiland

Riksorganisationen Same Ätnams visionsprogram

Upprättat till landsmötet 2016

Inledning

Detta dokument fastställer Riksorganisationen Same Ätnams (RSÄ) visioner, målsättningar, värdegrunder och åsiktsförklaringar.

Med *visioner* menas mål som är tänkta att uppnås på lång sikt.

Med *målsättningar* menas mål som är tänkta att uppnås inom fem år.

Med *åsiktsförklaring* menas en ståndpunkt som RSÄ förtroendevalda delar.

Med *värdegrund* avses gemensamma etiska principer som RSÄ förtroendevalda ska följa.

Med *verksamhetsmål* menas mål som ska uppnås inom två år. Verksamhetsmålen omsätts i RSÄ:s verksamhetsplan.

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijjkaorganisašjávnná Same Átnam
Rijhke-áárganisašjovnem Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

RIKSORGANISATIONEN SAME ÄTNAMS VISIONSPROGRAM **1**

INLEDNING	1
HANDLINGSRAMAR OCH FÖRUTSÄTTNINGAR	3
ÖVERGRIPANDE VISIONER OCH RAMAR	3
ÅSIKTSFÖRKLARINGAR	4
UTMANINGAR	4
VÄRDEGRUNDER OCH POLICYS	4
MÅLSÄTTNINGAR OCH VISIONER	6

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijikkaorganisašuvvna Same Átnam
Rijhke-áárganisašuvvna Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

Handlingsramar och förutsättningar

RSÄ ska följa de antagna stadgarna.

RSÄ ska stå partipolitiskt obunden.

RSÄ ska följa regler och policys från bidragsgivare.

RSÄ ska sträva efter att inneha ett kansli.

RSÄ ska sträva efter att rekrytera samer utifrån kompetens och vilja - oberoende av kön, tillhörighet och sociala nätverk.

RSÄ ska kontinuerligt verka för att sprida information om organisationen och dess arbete till medlemmar och övriga samhället.

Arbetet inom RSÄ för samiska rättigheter ska så långt som möjligt inte bedrivas på sådant sätt att det skadar andra samer eller andra samiska intressen.

RSÄ bör där det är motiverat samråda med andra samiska organisationer.

Förtroendevalda inom RSÄ ansvarar var och en för att aktivt återta och upprätthålla färdigheter i det skrivna och talade samiska språket.

Övergripande visioner

RSÄ ska verka för ett rikt och levande samiskt civilsamhälle och föreningsliv.

RSÄ ska ta aktiv del i det samiska samhällslivet och delta i aktuella frågor och utmaningar.

RSÄ ska aktivt verka för att stimulera och stödja samisk kultur och samiska näringar.

RSÄ ska uppfattas som en seriös, pålitlig och kraftfull aktör i både det samiska och det svenska samhället.

RSÄ ska verka för att majoritetssamhället både ges insikt i och erkänner det samiska samhället, dess historia och de samiska rättigheterna.

RSÄ ska verka för att internationella överenskommelser om urfolk och självbestämmande folk i världen ratificeras och implementeras.

RSÄ ska verka för att sameområdets naturvärden som livsmiljö för människor, djur och växter bevaras, skyddas och stärks.

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijikkaorganisašjávnná Same Átnam
Rijhke-áárganisašjovnem Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

Åsiktsförklaringar

RSÄ ser sameföreningarna som en samhällsbärande funktion för gemenskap och spridning av den samiska kulturen.

RSÄ anser att traditionell kunskap såsom duodji utgör en viktig kulturbärare och identitetsstärkare.

RSÄ anser att alla samer ska ha samma möjlighet att nyttja och lära sig samiska språket, samiska näringar och samisk kultur.

RSÄ anser att Sametinget som parlament ska utgöra den demokratiska rösten som talar för hela det samiska folket.

Utmaningar

RSÄ konstaterar att Sverige under lång tid medvetet koloniserat sameområdet och i denna process successivt förminskat och exproprierat samiska egendomsrättigheter på både individuellt och kollektivt plan. RSÄ konstaterar också att Sverige alltsedan kolonisationen bedrivit en destruktiv politik som syftat till att hindrat och förminskat samiska folkets möjligheter att nyttja, förvalta och utveckla språket, kulturen och näringar, samt medvetet bidragit till att assimilera majoriteten av det samiska folket.

RSÄ konstaterar att det samiska folket: dess historia, samhälle och kultur, osynliggörs eller stereotypiseras på alla plan i majoritetssamhället. RSÄ konstaterar vidare att majoritetssamhällets kunskap om samisk samhällsorientering är obefintlig vilket leder till motsättningar, diskriminering och bristande förståelse.

RSÄ konstaterar också att sameområdet är utsatt för omotiverad hög exploatering av naturresurser på bekostnad av livsmiljöer för människor, djur och växter.

RSÄ konstaterar att majoriteten av samer inte har naturliga eller reella möjligheter att lära eller fortbilda sig i det samiska språket i tal eller i skrift.

RSÄ konstaterar att det finns en strukturell rasism och diskriminering av samer som tar sig uttryck på alla plan: i massmedia, inom myndigheter och till enskilda personer - och att enskilda samer och samiska sammanslutningar inte har samma möjligheter att bemöta detta.

Värdegrunder och policys

RSÄ anser att alla människor är födda med lika värde.

RSÄ anser att alla samer ska värderas lika i rättsliga, sociala och kulturella sammanhang.

RSÄ anser att den samiska identiteten ska upplevas som naturlig och självklar hos alla samiska individer.

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijjkaorganisašjávnná Same Átnam
Rijhke-áárganisašjovnem Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

RSÄ ska arbeta och agera enligt Sametingets antagna policys avseende exempelvis jämställdhet.

Målsättningar och visioner

Språk

RSÄ ska eftersträva efter att följa Sametingets senaste antagna språkplan och språkpolitiska program.

RSÄ ska arbeta enligt följande målsättningar för både talad och skriven samiska:

- samiska språket ska säkras för överlevnad och stimulera att språket kan gå vidare till kommande generationer.
- samiska språket ska kunna vidmakthållas av de som talar samiska.
- samiska språket ska kunna återerövrats av de som önskar.
- samiska språket ska kunna stärkas av de som har brister i språket
- samiska språket ska kunna förvärfvas av de som inte kan.

RSÄ ska verka för att samiska läromedel i språk utvecklas, att språkforskningen ges tillräckliga resurser och att en samiskt fungerande tolkservice finns tillgänglig för samer i hela landet.

RSÄ ska eftersträva att organisationens information finns tillgänglig på samiska.

RSÄ ska verka för att samiska språket utgör en merit vid tjänstetillsättning inom det samiska området.

Jämställdhet och icke-diskriminering

RSÄ ska följa Sametingets antagna policys avseende jämställdhet och andra värdegrundsdokument fastställda av Sametinget.

RSÄ ska verka för att svensk media förmedlar en icke-diskriminerande syn på samer.

RSÄ ska aktivt delta i projekt, seminarier och forum som rör antidiskriminerande åtgärder samt i utredningar och seminarier som syftar till att kartlägga och motverka strukturell diskriminering.

RSÄ ska samverka med andra organisationer som arbetar för jämställdhet och icke-diskriminering.

RSÄ ska verka för jämställdhet och icke-diskriminering i hela samhället.

Självbestämmande

RSÄ ska verka för att Sverige i ord och handling fastställer och implementerar internationella överenskommelser avseende urfolk och självstyrande folk i världen.

RSÄ ska verka för att Sametinget ska få tillräckligt självbestämmande och ekonomiska möjligheter för att samiska folket i enlighet med internationella överenskommelser kan förvalta och utveckla kulturen, näringarna och språket.

Slöjd, hantverk, design och formgivning

RSÄ ska arbeta för att stärka och utveckla den samiska slöjden samt stärka sameslöjdarnas rättsliga ställning.

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijjkaorganisašjávnná Same Átnam
Rijhke-áárganisašjovnem Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

RSÄ ska verka för att duodji fortlever men också framstår som nyskapande.

RSÄ ska verka för möjligheten att mönsterskydda samiska symboler, traditionella mönster och nyskapande samiskt hantverk.

RSÄ ska verka för att alla samer får möjlighet att lära sig och utöva duodji.

RSÄ ska verka för att tillgängliggöra:

- information,
  - kunskap,
  - material
- till medlemmar.

RSÄ ska samverka med alla slöjdförämjande institutioner för att säkra bevarandet av traditionell kunskap av mönster, tekniker och material.

RSÄ ska arbeta för att stärka modern samisk design och formgivning.

Kultur

RSÄ ska aktivt stödja samiska kulturutövare.

RSÄ ska verka för att öka det samiska kulturutbudet i hela Sverige.

RSÄ ska samverka med andra samiska kulturinstitutioner i projekt och seminarier som syftar till att stärka och föra ut den samiska kulturen.

RSÄ ska aktivt verka för att skapa förutsättningar för samiska kulturhus och andra kulturinstitutioner i hela svenska Sápmi.

Historia och fornlämningar

RSÄ ska delta aktivt i projekt och processer som rör frågor kring samiska fornlämningar.

RSÄ ska verka för att samiska kvarlevor återförs.

RSÄ ska verka för att Sametinget får kontroll och inflytande över samiska fornlämningar.

Klimat, miljö och natur

RSÄ ska samverka med organisationer som arbetar för att motverka intrång, skövling, prospektering och exploatering i Sápmi.

RSÄ ska lägga särskilt fokus på ekologisk hållbarhet vilket bland annat inkluderar bevarandet och skydd av biologisk mångfald, gammelskogar samt rena och oförstörda vattentäkter och älvar.

RSÄ ska verka för att Sametinget erhåller vetorätt i sådana exploateringar som får höga konsekvenser för naturvärden, sociala värden samt för samiska näringar och renskötselrättens möjlighet till utövning.

RSÄ ska aktivt arbeta för en naturvård som stärker förutsättningarna för en livskraftig men miljöbalanserad rennäring och andra samiska näringar.

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijikkaorganisašuvvna Same Átnam
Rijhke-áárganisašuvvna Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

RSÄ ska verka för att renens naturliga livscykel upprätthålls utan att omotiverad skada och stress påförs genom exempelvis onaturlig och omotiverad mängd rovdjur, oskyddade tågrälsar och vägtrafik, omotiverad terrängtrafik, överdriven småviltsjakt, storskaliga kalhyggen samt medvetet plågeri och tjuvskytte.

Näringar

RSÄ ska verka för att samiska näringar ges möjlighet att överleva, stärkas och utvecklas. Med samiska näringar avses främst jakt- och fiske, rennäring, slöjd, design, turism, gårdsbruk men också kultur i form av exempelvis musik, litteratur och film.

RSÄ ska verka för att samernas behov av att kunna nyttja land och vatten för försörjning respekteras och stärks.

Media

RSÄ ska verka för att samiska mediakanaler står samepolitiskt obundna och är folkbildande.

RSÄ kommer att verka för att fler mediekkanaler skapas och ges förutsättningar att överleva och utvecklas.

Utbildning, kunskapsinhämtning och forskning

RSÄ ska verka för att alla elever i svenska grundskolan får kunskap om samer och samisk historia.

RSÄ ska verka för att obligatoriska kurser i samisk samhällsorientering införs i lärarutbildningen.

RSÄ ska främja inrättande av högre utbildningar och forskning.

RSÄ ska stimulera produktion av litteratur som förklarar samernas historia och samhällsliv.

RSÄ ska verka för att stödja och skapa tillgängliga kunskapsbanker kring samiska samhällsorienterande ämnen.

RSÄ ska verka för större satsning på samisk forskning bedriven av samer.

RSÄ ska verka för att samisk forskning ska få högre spridning och större genomslag i utbildningslitteratur.

RSÄ ska verka för att samiska traditionell kunskap ges ett högre inflytande i majoritetssamhället och inom forskningen.

Internationell urfolkssolidaritet

RSÄ ska aktivt delta i forum, seminarier och projekt som stärker samarbetet och kunskapsspridning mellan urfolk i världen.

Sameföreningar och medlemmar

RSÄ ska verka för att stärka och stödja sameföreningarna i sitt arbete som samhällsbärande funktion.

RSÄ ska sträva efter att vara ett centralt organ för sameföreningarna som är ansluten till riksorganisationen.

Riikkaorganisašuvvna Same Átnam (RSÄ)
Rijjkaorganisašuvvna Same Átnam
Rijhke-áárganisašuvvne Same Átnam
Riksorganisationen Same Átnam
National Association of Samiland

RSÄ ska verka för att kunna erbjuda kurser till sameföreningar.

RSÄ ska verka för att stärka sameföreningarna i sitt arbete.

RSÄ ska verka för att riksorganisationen och sameföreningarna hittar gemensamma samarbetsforum genom exempelvis sociala medier och konferenser.

RSÄ ska genom sitt kansli också kunna administrera sameföreningar till självkostnadspris.

Förvaltning och verksamhet i olika samiska organ

RSÄ ska vara aktiv i alla samiska stiftelser och organ som RSÄ har inflytande i.

RSÄ ska sträva att stärka alla samiska stiftelser och organ och verka för fördjupat samarbete.

RSÄ ska verka för att samiska stiftelser och organisationer bedriver verksamhet i enlighet med RSÄ:s målsättningar och med högsta kvalitet.

RSÄ ska aktivt stödja RSÄ:s representanter i de olika organen.

Drift och förvaltning av organisationen

RSÄ ska eftersträva efter att bedriva sin verksamhet med hög kvalitet.

RSÄ ska sträva efter att använda moderna och kostnadssparande metoder för förvaltning av organisationen för att öka effektiviteten på andra områden.

RSÄ ska till alla delar vara transparent inför medlemmarna och medlemmarna ska på ett enkelt och lättfattligt sätt förstå organisationens verksamhet, ekonomiska situation och vilka som arbetar inom organisationen.